

фактори и причини, в системата на които голямо място имат и външни обстоятелства, и исторически нагласи, пък и поведението на самите роми, те едва ли ще могат да намерят разумни и плодотворни основания за разбирателство с българите като отделни личности и особено като етническа цялост, в земите и държавата на която те са се установили.

Разбира се, валидно е и обратното изискване. Ако българите гледат на миналото на циганите, на техния бит, душевност и култура, на техните нрави, обичаи и традиции, като плод единствено на тяхното тясноетническо битие и неговата реализация, ако всичко това те не разглеждат като продукт на комплекс от условия, фактори и причини, в системата на които строго циганското не заема определящо и дори решаващо място, в системата на които следва да се отреди място и на самите българи, тогава те също не ще могат да формулират и да предложат разумни и плодотворни основи за общуване, разбирателство и съвместен живот с ромите.

А това означава, че както българите, така и циганите у нас са жизнено заинтересувани да се постигне най-сетне социално решаване на ония проблеми, които пречат на това общуване, разбирателство и съвместен живот. А това са проблеми, които засягат преди всичко живота на циганите, тяхното трудоустройване, образование, жилищни нужди, здравеопазване, култура и т. н. Само в и чрез решаването на тези проблеми по преодоляване на сегрегацията и улесняване на интеграцията ще могат да се премахнат условията, факторите и причините, които са формирали и реализират досегашните взаимоотношения между българите и циганите у нас, ядровата същност на които не удовлетворява съвременните изисквания и потребности нито на българите, нито на нашите цигани.

* * *

Разбира се, един толкова общ и панорамен поглед върху особеностите, колорита и пластичността на циганската душевност не може да даде напълно вярна, и особено пък в нейния детайл, представа за нея, за всичките ѝ краски и нюанси. Това би могло да стане само тогава, когато изследова-